

muuan GEORGES RÉMI

HERGÉ

Vuosi 1979 ei ole vielä päättynyt, joten ehdimme nippa nappa mukaan juhlistamaan Hergén ja Tintin yhteisen taipaleen viidennen vuosikymmenen täyttymistä. Tintin tarkka syntymäpäivänsä oli jo tammikuun 10., mutta Sarjainfon lukijat ovat toki tottuneet ajoitukseemme suurpiirteisyyteen. Muutta mutkitta asiaan, aluksi uusinta Sarjainfosta 1972:6.

Hergétä tapaamassa

Tämä on kertomus käynnistä Hergén studiolla, jonka allekirjoittanut pääsi tekemään 12.9. Aikaa viipyä Brysselissä oli vain yksi iltpäivä ja koko ajatus syntyi ihan hupimielellä, mistään etukäteen valmistelluista haastatteluista ei siis ollut tietoakaan. Niinpä tässä onkin pantu paperille tuona päivänä nähtyä ja kuultua ilman sen kummempia.

Studio tilat täyttävät yhden kerroksen pienestä liikerakennuksesta lähellä kaupungin keskustaa. Viidennessä kerroksessa tietää saapuneensa kohdalle: silmiin osuu ensinnä kaksi mustaa knallia ja kaksi kävelykeppiä vaatenaulakossa. Vasemmalla, lasiseinän takana komeilevat Ottokarin valtikka, Moulin-sartin soittokunnan viiri sekä kuu-raketin ja Auringon Tempelin pienoismallit, jälkimmäinen jyrkällä vuorenhuipulla viidakon ympäröimänä. Ja oikealla sitten lasiovi ja soittokellon nappi. Oven takana näkyy epäsuoran valaistuksen rauhallisessa loisteessa moderni eteistila ja käytävä, jonka var-

rella viisi kuusi ovea, joka puolella leviää kokolattiamatto, sielillä täällä pari huonekasvia, seinillä abstraktia taidetta, pöydällä vihdoinkin muutama Tintti-kirja. Soitto tuo paikalle naishenkilön, tämä tiedustele tulijan asiaa. Hetken odotus ja Hergé ilmestyy, hymyilee ja tervehtii. Varsinaisessa ateljee-salissa saa ensimmäinen värittäjä huolekseen selostaa studion toimintaa. Taiteilijoita on viisi, Hergén sihteerillä on erilliset tilansa kaikkein pyhimmän vieressä. Taiteilijoista kaksi huolehtii uutta Tinttiä tehtäessä taustoista, toinen on erikoistunut luontoon, vaikka piirtää muitakin taustoja, toinen taas saa tehtäväkseen autot, lentokoneet, tekniset laitteet yleensä jne. Loput kolme ovat värittäjiä. Mainittakoon, että ensimmäinen mainittu taustapiirtäjä, Bob de Moor nimeltään, on maineikas sarjakuvantekijä itsekin. Ateljeessa pallee ensimmäinen merkille viisi suurta vaakatasoista työpöytää, suuret arkistokaapit, julisteet ja yhä abstraktin taiteen seinillä ja vielä sen, ettei missään näy Tintin Tinttiä. Työn alla on parhaillaan bensiniaseemilla myytäväksi tarkoitettujen tarrojen mallien väritys, hahmoina näyttävät esiintyvän mm. Haddock, Tuhatkauno ja Zorrino. Toisella pöydällä valmistuu kaava-piirustus pahvista irtileikattavaan pienoismalliin, joka esittää Rastapopouluksen piilolinnaa, sellainen nimittäin esiintyy kohtapuoliin valmistuvassa piirretyssä Tintti-elokuvassa "Le Lac aux Requins", hahtien järvi. Kolmantena työnä on joukko kumista valmis-

tettavien maskettien mallipiirustuksia. Kiinnostavampaa on katsella Tintin alkuperäisplansseja, joista huomaa Hergén pikkutarkkuuden, puhtaanapiirrettyäkin on moneen tehty korjauksia. Ikävä kyllä kaikki sotaa edeltävän ajan alkuperäiset on sijoitettu muualle, joten niitä ei pääse näkemään. Plansseja katseltaessa keskustelu luiskahtaa, kun kerran Hergé on kysymyksessä, iänkuisen kiistaan rasismista.

Studio henkilökunta tuntuu olevan sitä mieltä, että jokainen on aikansa lapsi. Mutta on monia, joille juuri nuoruuden lipsahdusten korjaaminen on merkki jostain. No, kuten sanottua, on siitä ja monesta muusta mielenkiintoisesta asiasta parempi puhua aivan erikseen.

Hergén sihteerin huoneessa seinä peittävät kaapit, jotka parin pistokokeen perusteella taitavat olla täynnä kirjeenvaihtoa, kustantaja toisella, ihailijat toisella seinällä. Ihmetystä herättää sekin, että ihailijaposti on lähettäjänimen perusteella aakkosjärjestyksessä. Mutta teettäväthän nuo 40 vuotta mainetta aikalailla.

Edessä on käynnin kohokohta. Esitelyjen jälkeen oli Hergé jättänyt vierailijan piirtäjien ja sihteerinsä huostaan, mutta kehottanut samalla pistäytymään lopuksi juttuhetkeksi hänen huoneeseensa.

Huone on suuri ja valoisa ja täälläkin pelkkää abstraktiaa, tauluja ja pienoisseivostuksia. Mukavia tuoleja, kaksi pöytää, joista toinen kai palvelee varsinaisena työpöytänä, sillä seinällä sen takana on musta

taulu luonnostelua varten. Toinen, jonka ääreen Hergé vieraan istuttaa on mahtava kirjoituspöytä.

Hän pahoittelee, ettei studiola tosiaan ole paljontaan nähtävää, ei ainakaan nyt, kun Tintti ei ole työn alla, ja hymyilee kuullessaan, että nähtävää oli sentään enemmän kuin Tintin-lehden toimituksessa, joka on itseasiassa vain jonkinlainen lehden painajan postilaatikko kaiken muun tapahtuessa päätoimittajan aivokuopassa. Hän on kiinnostunut Suomen tilanteesta ja sarjakuvan ja sarjakuvalehtien kehityksestä meillä, myöskin kuullessaan amerikkalaisten mihinnoistusta, mutta hämmästyttää sen varhaisuutta ja laajuutta. Fanzineita hän tuntee useita, mutta epäilee hiukan, että sarjakuvan harrastuksen snobbiutumisella on sormensa niiden hirmuisessa sikiämisessä. Nyt on oikea aika esitellä Seura ja vetää esiin Info, Sarjis ja Iris, jotka ovat onneksi matkassa. Pekko on hauska, omaperäinen ja miellyttävä kovasti. Joonas puolestaan on "amerikkalaista tyyliä", hyvää tyyliä, mutta ei pysähdytä sen kummommin. Rontti on oikein hyvä, oikein hauska ja Kari Leppäsen Aurinkoalus saa osakseen pitempääkin tutkiskelua, etenkin kun piirtäjä ei kuulu olevan ammattilainenkaan, myös juoni miellyttää. Kun Romusarjaa on ihmetelty ja Rip Kirby & Co, tunnistettu, voi päätellä vain Aurinkoaluksen tehneen vaikutuksen. Ikävä kyllä takasivun artikkeli sensuurista jää kokonaan käsittelemättä. Underground ei valtaosaltaan ole tasokasta, tuumii Hergé, mutta sen sijaan sen mielikuvitussekkus ja viivojen rikkaus on hämmästyttävää. Iiriksestä hän ei kai pelkkää kohteliaisuuttaan lausu suoraan mielipidettään, vain "C'est quand même curieux..." (aika ihmeellistä!).

Pekka Puupää Infon kansilehdellä tuo heti mieleen Rodinin Ajattelijan (mukana on myös yksi vanha Puupää-kirja, jota hän innoissaan selaillee ja muistuttaa "Famille Penouillard"-sarjasta), sisällöstä kiinnostaa Rislakin artikkeli lastensarjakuvien kapitalismikäsityksestä. Hergé arvelee, että tämä kapitalismi on paljolti "myötäsytystä", ottaakaa huomioon yhteiskunta, josta piirtäjä tai vaikkapa kriitikko, historioitsija elää. Vaikutteita ja asenteita siirtyy jokapäiväisestä elämästä jne.

Kuullessaan Masin piirtäjän Mort Walkerin vierailusta Genovan sarjakuvapäivillä, hän mainitsee itse osallistuvansa Luccan marraskuun festivaaleille, vaikka keruutöön yleensä välttäväänsä esiintymistä suurissa tilaisuuksissa. Akkia Hergé pyytää anteeksi, poistuu hetkeksi ja palaa mukanaan komea 1969:n laitos ensimmäistä Tintti-kirjaa. Sen hän omistaa Seuralle kertoen samalla oikeusjutusta, jotka hänellä on parhaillaan vireillä Belgian ja Hollannin kolmen mustan pörssin laitosten kustantajia vastaan. Hän katkaisee häkeltyneen kiitoslitantian ja tiedustele, haluaisinko käydä tervehtimässä seinän takana työskentelevää Jacques Martinia (Alixin ja Lefrancin piirtäjä).

Martin tuntee runsaasti fanzineita ja antaa monta osoitetta niitä myyviin liikkeisiin. Lisäksi hän esittelee sensuurin tuhoitit hänen historiallisissa sarjoissaan. Aika kuluu nopeasti.

Lopulta on aika lausua hyvästit ja kiittää Hergétä ja kaikkia muita heidän tavattomasta ystävällisyydestään. Mutta ei riitä, että allekirjoittanut on jo melkoisen pyörällä päästään, belgialainen vieraanvieraisuus antaa tyrmyksikun Hergén kysyessä, maistuisiko lounas ensimmäisen värittäjän ja piirtäjä Jo-El Azaran seurassa?

Uskomatonta, mutta totta.

No niin, siitä on jo kauan. Mutta, kaikesta luetusta päätellen, meininki siellä studiolla ei ole juurikaan muuttunut: luovassa on sittenkin uusi Tintin seikkailu. Sen juonenkulkua emme osaa edes arvella, varmaa on kai vain Tintin pysyminen Tintinä. Innokkainkaan fan tuskin odottaa sankarista paljastuvan uusia, yllättäviä luonteenpiirteitä. Vaan mitä tiedämme itse Georges Rémistä? Tänäkin yli 70-vuotias Hergé mainitsee harrastuksistaan ensimmäiseksi maalaustaiteen, ja nimenomaan abstraktin taiteen. Hän sanoo kehittyvänsä itse koko ajan geometrisempaan, kurinalaisempaan suuntaan suosikkeinaan Vasarely, Dewasne, Lipszyk. Kuva-veistopuolella taas semmoiset nimet kuin Schoeffler ja Berrocal. Musiikkia hän kuuntelee paljon vaikkei asiantuntija sanokaan olevansa, Satie, Debussy, jazz ja pop ovat mieleisintä. Ooppera sen sijaan ikävystyttää, tai mikä pahempaa, huvittaa. Hergé ei voi olla nauramatta läkipeltipukuisten urhojen pasteerailulle pahvikulissien edessä. Hän ei pidä poliittisesta kannanotosta tai sioutumisesta, halusi enemmän olla näkijä kuin tekijä. Tunnustautuu silti porvariksi. Hän arvostaa tietoa ja laatua, sanoo turhaan odottaneensa ikävuosien tuovan mukanaan jonkinmoisen "viisauden". Mutta toteaa hyväksyvänsä kehityksen ja muuttumisen ihmisen

osaksi, tärkeintä ehkä onkin oppia tulemaan toimeen oman itsensä kanssa.

Kaikki tuo ei kerro vielä paljontaan miehestä. Kertoisiko Tintin analysointi enemmän tekijästään? Hergé on sanonut, että Tintti on ehkä hänen tiedostamaton haaveensa sankarista, semmoisesta olennosta, jollaisia maan päällä ei kai olekaan. Tintin partiopoikamaisuutta Hergé puolustaa: onko väärin tai naurettavaa tehdä hyviä tekoja, pitää sanansa, rakastaa lähimmäistään - ilman palkkion ajatusta. Onhan Tintissä joskus vähän moralistin tuntua, mutta sekin on aina sopusoinnussa koko tarinan moraalin kanssa. Ehkä on tarkasteltava Hergén tuotantoa kokonaisuutena, tai kenties inhimillistä Haddockia, vihjeen saamisiksi. Sillä loppujen lopuksi ei Hergé voi olla Tintti tai päinvastoin, Tintti on onntto, pelkkä naamio. Täydellinen samaistumisen väline lukijalle.

Syväluotauksen jätämme nyt muille, valitsemme turvallisemman tien ja käymme läpi Hergén tähänastiset elämänvaiheet hänen "karriäärinsä" valossa. Lisäksi puutomme Hergén työmenetelmiin ja valotamme Tintin seikkailujen tausta-aineistoa. Kerromme Hergén muustakin tuotannosta ja selostamme pääpiirteissään juonenkulun albumissa Tintti neuvostomaassa. Lisäksi käymme läpi Tintin seikkailujen piirrosasuun vuosikymmenien kuluessa tehdyt muutokset.

Georges F. Lévy, syntynyt Brysseli 122.5.1907

Georges (jatkossa käytämme vain kirjainta H.) syntyi keskiluokkaiseen kotiin ja sai "hyvän kasvatuksen". Isä oli ammattisotilas, majuri Belgian armeijassa. H. kävi sisäoppilaitosta ja oli kiltti poika, hyvä oppilas myöskin. Kirjallisuutta hän harrasti jonkun verran, mutta määrän korvasi laatu. Ei kai ole aivan sattuma, että tuleva tarinaankertaja ahmi innolla Alexandre Dumas'ta, Gaston Leroux'ta, Mark Twainia ja muuta hyvää seikkailukirjallisuutta. Sekä oli hirmuisen innostunut elokuvasta, myöskin filmin sankarien päätähuimaavista tempauksista. Iän karttuessa nousi suosikkikirjailijoiden joukkoon myös brittiuumorin lyömätön mestari Jerome K. Jerome. Ajan ja etenkin Rémin perheen yhteiskunnallisen aseman mukaisesti H. osallistui myös partioliikkeeseen ja oli 16-vuotiaana vartionjohtaja. Tältä ajalta on ensimmäinen viite tulevaan uraan. H. alkoi toteuttaa piirtäjä- ja kertojanlahjojaan Belgian partiolaisten katolisissa lehdessä Boy-Scout-Belge, jonka linja oli muuten mahdollittoman opettavainen ja suoryhtinen. Hän aloitti piirtämällä vinjetit ja pari kansikuvaakin joka kuukausi ilmestyvän lehteen. Huomattakoon että H. ei tuohon mennessä eikä koskaan myöhemminkään saanut minkäänlaista piirustuskoulutusta. Mutta sitten ilmestyi ensimmäinen sarjakuva.

Heinäkuussa 1926 alkoi Boy-Scout Belgessä ilmestystä sarjakuvaa **Totor**, CP, des Hannetons (Totor, turilasvartion johtaja), jonka signeerausena näkyi jo tuttu Hergé. Tämä nimerkki, jossa ääntyvät ranskaksi R ja G (= Rémi, Georges) ilmestyi lehdessä ensi kertaa joulukuussa 1924. Tätä ennen H. merkitsi koko nimensä. Totorin seikkailut oli sarja pyöreäpäisen ja tupsuotsaisen partiopojan henkeäsalpaavan vauhdikkaita törmäilyjä mailla ja merillä, intiaanien ja gangsterien parissa. Kaikki kävi tosiaan parhaiden mykkäfilmien malliin, ensimmäinen sarja olikin varustettu yllpeällä tekstillä "United Rovers esittää suuren hupielokuvan".

Jatkossa näkyi niin ikään merkin-
töjä "extrasuperfilm", "Hergé
moving pictures" tai "ohjaus:
Hergé". Erään tiedon mukaan Totorin
ulkonäkössä oli vaikutteita
H:n isästä, joka oli pyöreäkas-
voinen ja hymyilevä - ja jonka
kutsumanimi oli Tintin. Mene ja

tiedä, joka tapauksessa H. lopet-
ti niihin aikoihin lukunsa ja läh-
ti leipää tienaamaan Le XXème
Siècle -nimiseen katoliseen päivä-
lehteen. Sotapalveluksenkin aika
koitti, minkä jälkeen H. palasi
lehteen päästen valokuvaajan apu-
laiseksi, kuvanvalmistajaksi ja
silloin tällöin kuvittajaksikin.

Vuonna 1928 sai lehden päätoi-
mittaja isä Norbert Wallez idean
perustaa nuorisoliitteen, joka
ilmestyisi joka keskiviikko. H:n
ällistykseksi homma annettiin hän-
nelle, niin sitä oltiin nuorten-
lehden "päätoimittaja" 20-vuotiaa-
na. Nuorisoliitteen nimi oli
Le Petit XXème (pikku 20. vuosi-
sata) ja tekstien lisäksi H. laa-
ti siihen kuvitusta. 1929 liittees-
sä ilmestyi H:n sarjakuvaa
"L'extraordinaire aventure de
Flup, Nénesse, Poussette et
Cochonnet". H. teki sarjan hän-
nelle annetun vieraan käsikir-
joituksen ja tekstien pohjalta.
Omien sanojensa mukaan H. silloin
päätti tehdä samanlaisen jutun
itse.

Tintin synti

"... pistin siihen tuommoisen
kaverin, Tintin. Miksi juuri Tin-
tin sitten? En tiedä (vrt. Totor).
Ja koiran rinnalle, jottei kaveri
kait olisi aivan yksin. Miksi ni-
mi Milou? En tiedä. Tein Tintistä
reportterin, jotta luotettavuus
säilyisi ja olisi motivoi matkus-
teluun. Hahmon summittaisuus, pyö-
reä pää ja vähäiset piirteet joh-
tuivat siitä, etten vielä osannut
piirtää." Näin H. itse tuosta
Tintin syntymästä. Aivan sel-
vältä tuntuu, että Tintti jatkoi
Totorin seikkailuja, nyt vain Neu-
vostoliitossa, Kongossa, Ameri-
kassa jne.

Ensimmäinen Tintin seikkailu
Tintti Neuvostomaassa, oli heti
suuri menestys. Sitä seurasi her-
keämättömään tahtiin kuusi albu-
millaista Tinttiä, jotka kaikki
seikkailut ilmestyivät siis en-
sinnä jatkosarjana (Le Petit
XXème:ssa ja ranskalaisessa leh-
dessä Coeurs-Vaillants). Nämä en-
simmäisen vaiheen (1929-39) sei-
kkailut olivat yksinkertaisen su-
raviivaista niin juonenkulultaan
kuin piirrosasultaankin, mustaval-
koisia niin väriltään kuin poliit-
tisilta raameiltaan. Yhtä ai-
kaa Tinttien kanssa H. piirsi leh-
teensä kahta muutakin sarjaa,
Quick et Flupkea sekä **Popol et
Virginien**, joista enemmän tuonem-
pana. Seitsemäs Tintin seikkailu,
28. syyskuuta 1939 aloitettu Mustan
kullan maa keskeytyi saksalaisten
hyökkäessä Belgiaan 9. touko-
kuuta 1940. H. joutui aseisiin mui-
den mukana, mutta kotiutettiin pian
huonon kestävyytensä vuoksi. Työtä
oli löydettävää ja koska Le XXème
Siècle oli lakkautettu, meni hän
päivälehti Le Soiriin, jossa Tintin
seikkailut nyt jatkuivat. Myös Le
Soir perusti nuorisolle tarkoite-
tun viikkoliitteen, Le Soir-Jeunes-
sen, jonka kahdeksasta auk itaitet-
tavasta pikkusivusta Tintti täytti
kaksi. Sodanaikainen paperipula pie-
nensi käytettävää tilaa niin, että
1941 Kultasaksinen rapu jatkui yh-
den 6-kuvan stripin vauhtia. Sota
vaikuttanut muutoinkin, saksalaisten
sensuuri kielsi seikkailut Tintti
Amerikassa ja Mustan saaren salai-
suus, koska niiden tapahtumat si-
joittuivat vihollismaahan. Mutta
Kuningas Ottokarin valtikkan sisil-
tämää totalitarismin ja voimapoli-
tiikan kritiikkiä sensuuriherrat
eivät tajunneet ja se sai pysyä
myynnissä. H. ymmärsi ajan hengen
ja otti sen huomioon omissa ai-
heenvalinnoissaan: kaikki sota-
aikana syntyneet Tintin seikkailut
ovat puhdasta seikkailueksot-
tiikkaa Kultasaksisesta ravusta
aina **Rakham Punaisen aarteeseen**.

Vuoden 1943 kuluessa H. oli
aloittanut **Seitsemän kristalli-
palloa**, mutta työ keskeytyi syys-
kuussa 1944 liittoutuneiden jouk-
kojen vapauttaessa Brysselin.
Le Soiriin vaihdettiin uusi toi-
mittajakunta ja vanha porukka jou-
tui yhtenä miehenä syytteeseen yhti-
toiminnasta vihollisen kanssa.
H. pidätettiin ja hänen teoksensa
joutuivat samantien myyntikieltoon.
Kului kaksi vuotta ilman elonmerk-
kiäkään miehestä kunnes äkkiä Le
Phare -niminen päivälehti alkoi
julkaista Quick et Flupkea ja

1. Soudain, Totor tressailit : ses liens se relâchaient. Au moyen d'une lame de couteau sans réplique, une corde avait consenti à se diviser en 2 morceaux.

2. A ce moment, la danse cessa et le chef tint ce palabre : « Mes frères rouges, le petit visage-pâle nous a fait un affront sanglant, le petit visage-pâle doit mourir et bientôt son scalp ornera mon wigwag ».

3. A ces mots, le-lapin-qui-court-au-clair-de-lune, se dirigea vers son prisonnier en brandissant son couteau à scalper. Il approchait déjà son arme des extrémités capillaires du scout, lorsque celui-ci, complètement libéré...

4. souleva les jambes et les tendant comme une catapulte, les envoya dans l'estomac du sachem... Grâce à ces 2 talons appliqués dans son « plexus solaire », il comprit qu'insister serait superflu...

5. Il s'assit donc obligeamment, le postérieur dans un buisson de cactus. Les peaux-rouges, fous de rage grondèrent comme des tigres. Totor ne les attendit pas...

6. Et, les jambes à son cou, il prit la fuite poursuivi par une meute hurlante. Les Indiens se rapprochaient et déjà Totor sentait ses forces l'abandonner...

ki alistetaan selvälukuisuuden ko-
keeseen. Ja siinähan se sarjakuva-
piirräjän viisasten kivi onkin:
vaikeinta on valita juonen eteen-
päinviennin kannalta oleellinen ja
jättää turha pois. Ja kuinka joh-
donmukainen H. onkaan, ei koskaan
haksahdusta vaikkapa ajallisen jat-
kuuden ja vasemmalta oikealle
- oikealta vasemmalle suuntautu-
van liikkeen suhteessa.

Loputtomiin kysymyksiin Tinttien
syntyn salaperäisestä mekanismista
H. on aina vastannut haluavansa en-
sisijaisesti kertoa tarinoita ja oi-
keastaan itselleen. Näin oli asian-
laita alkuaikoina, ja saattaapa ol-
la vieläkin. Totor eteni seikkai-

luissaan niin hirmuista vauhtia, et-
tei mistään enakkoon laaditusta kä-
sikirjoituksesta voinut olla puhet-
takaan. Mutta hauskaa oli varmaan.
Joka tapauksessa H. oli hämmästyntynyt
kun sai sarjastaan kiitosta.

Hän tunnustaa olevansa vielä ny-
kyäänkin pikkuisen hämmästyntynyt Tin-
tin menestyksestä. Tintti neuvosto-
maassa, Tintti Kongossa ja Tintti
Amerikassa ovat syntyneet samalla
tapaa kuin Totor. Kun Petit XXeme
ilmestyi aina keskiviikkoiltana,
ei H. aina saman päivän aamuna tien-
nyt kuinka päästää Tintti pinteestä
johon oli reporterin-paran edellis-
viikolla suistanut. Kuten myöhemmin
huomaatte, oli Tintti Neuvostomaassa

TINTIN SEIKKAILUT

Tässä luettelossa annetaan alkuperäinen nimi, suomenkielinen nimi, jatko-
sarjana ilmestymisen vuosi/vuodet, ensimmäisen albumin painovuosi, uudis-
tetun laitoksen (jos on) painovuosi, ensimmäisen suomenkielisen laitoksen
painovuosi ja seuraavat (jos on) laitokset.

Tintin au pays des Soviets	1929-30	1930	1969,1973 (Archives Hergé)	
Tintin au Congo / Tintti Kongossa	1930-32	1931	1946	1978
Tintin en Amérique / Tintti Amerikassa	1931-32	1932	1946	1978
Les Cigares du Pharaon / Faaraan sikarit	1932-34	1934	1955	1972
Le Lotus Bleu / Sininen Lootus	1934-35	1936	1946	1972
L'Oreille cassée / Särkynyt korva	1935-37	1937	1943	1974
L'Île Noire / Mustan saaren salaisuus	1937-38/ 1965	1938	1943,1966	1971
Le Sceptre d'Ottokar / Ku- ningas Ottokarin valtikka	1938-39	1939	1947	1961 (WSOY) 1977
Tintin au pays de l'or noir / Mustan kullan maa	1939-40/ 1950	1950	1971	1973
Le Crabe au Pinces d'Or / Kultasaksinen rapu	1940-41	1941	1943	1972
L'Etoile mystérieuse / Salaperäinen tähti	1941-42	1942		1961 (WSOY) 1977
Le Secret de la Licorne / Yksisarvisen salaisuus	1942-43	1943		1962 (WSOY) 1976
Le Trésor de Rackham le Rouge/Rakham Punaisen aarre	1943	1944		1962 (WSOY) 1976
Les Sept Boules de Cristal / Seitsemän kristallipalloa	1943-44	1948		1971
Le Temple du Soleil / Auringon temppeli	1946-48	1949		1971
Objectif Lune / Päämääränä kuu	1950-53	1953		1975
On a marché sur la Lune / Tintti kuun kamaralla	1950-53	1954		1975
L'Affaire Tournesol / Tuhatkaunun tapaus	1954-56	1956		1972
Coke en Stock / Seikkailu Punaisella merellä	1956-57	1958	1967	1970
Tintin au Tibet / Tintti Tiibetissä	1958-59	1960		1971
Les Bijoux de la Castafiore / Castafioren korut	1961-62	1963		1974
Vol 714 pour Sydney/Lento 714	1966-67	1968		1970
Tintin et les Picaros/ Tintti ja Picarot	1974-75	1976		1976

Kultasaksisen ravun pohjalta teh-
tiin nukkefilmi. Mutta vasta 26.9.
1946 Tintti palasi kuvaan uuden ni-
mikkolehtensä Tintinin sivuilla.
H:n uusi tuleminen ärsytti joitain
tahoja ja hänen nimeään koetettiin
vetää lokaan suorastaan herjaaval-
la lehtikirjoittelulla. Lasten
puhdas sielu oli kuulemma vaarassa
Tintin ollessa jälleen vapaana.
Mutta H. jatkoi työntekeä nyt kart-
tuneiden avustajavoimien tuella ja
1948-76 ilmestyiikin 11 uutta Tint-
tikirjaa. 1960-luvulla hänen mai-
neensa levisi ranskaapuhuvan maail-
man ulkopuolelle ja on nyt sanoii-
simmeko globaalinen.

Merkkipaaluja kehityksen tiellä

Kuten edellä mainittiin, ei H.
ole saanut koulutusta, vaikka mah-
dollisuuksia semmoisen nauttimiseen
toki oli. H. jopa meni taidekou-
luun, mutta lähti kiireen vilkkaa
pois, kun sai piirrettäväkseen
kreikkalaisen veistokuvan. On siis
kysymys luonnonlahjoista ja työn
ääressä kehittymisestä. H. on pit-
kän tien kuljija. Tämä puolestaan
viittaa siihen tosiasiaan, että H.
ei tarkoittanut ensimmäisiä Tint-
tejään jatkuviksi pitkänä sarjana.
Menestys tuli yllätyksenä ja sai
jatkamaan. Esikuvia H:lla toki oli,
kuuluu ranskalainen kuvittaja
Benjamin Rabier, notkeasta jugend-
maaisesta viivastaan tunnettu René
Vincent, kiinalainen piirrostaide ja
vihdoin sarjakuvapiirtäjäkin: Geo
Mac Manus. H. oli aivan ihastunut
Vihtorin ja Klaaran nappulaneniin.
Tänä päivänä H. voi luetella monia
piirtäjiä, joita ihailee mutta mi-
tään varhaisia esikuviahan nämä
eivät ole.

Vaikka H:n piirtäjäntaidot ovat
vuosien varrella kehittyneet, muuan
piirre on säilynyt alusta alkaen.
Tuo kuuluisa selkeys. H:n työ on
tasapainoista ja ennen kaikkea tie-
toisesta selkeää. Mikään ei ole ruu-
diissa tarpeetonta, hän ei hyväksy
puhtaasti koristeellisia elementte-
jä ja esteettisiä painotuksia. Kaik-

Benjamin Rabier'n tyyllisiä eläimiä albumissa Tintti Neuvostomaassa.

räikeän neuvostovihamielinen. Tälle on aivan selkeä selitys. XXeme Sièclen tapainen katolinen lehti oli tuohon maailmanaikaan vuorenvarmasti tiukan oikeistolainen. Lehden päätoimittaja isä Wallez oli äärioikeistolainen ja H:n sanojen mukaan "pisti todella polsua poskeen". Ilmapiiri teki vaikutuksensa nuorukaiseen, hän luki lisäksi teoksen Moscou sans voiles (Moskova ilman verhoja). Siitä kun ammensi, saattoi olla varma olevansa oikeilla linjoilla, ja päätoimittajan antoi siunauksensa kaikelle. Kun ensimmäinen Tintin seikkailu päättyi, järjesti lehti Brysselin asemalle vastaanottajaisseremonian missä muuan nuorimies näytteli Tinttiä. Samoin tapahtui Kongo-seikkailun päätteeksi. Suuri yllätys oli, että kummallakin kerralla asematori oli mustanaan väkeä.

Sininen lootus

Sininen lootus on merkkipaalu. Ennen sitä seikkailut olivat sarja vitsejä ja jännitysmomenteja vailla yhtenäistä rakennetta. Mutta sitten tapahtumat kulkivat seuraavaan tapaan. Kun Faaraon siikarit oli saatu päätökseen, H ilmoitti lehden sivuilla, että T. lähtisi seuraavaksi kauko-itään. Silloin hän sai kirjeen, jossa sanottiin suurin piirtein: "Olen pappi ja Louvainin yliopiston kiinalaisten opiskelijoiden rinki-issä. Tintti on siis lähde Kiinaan, no hyvä. Mutta jos aiotte

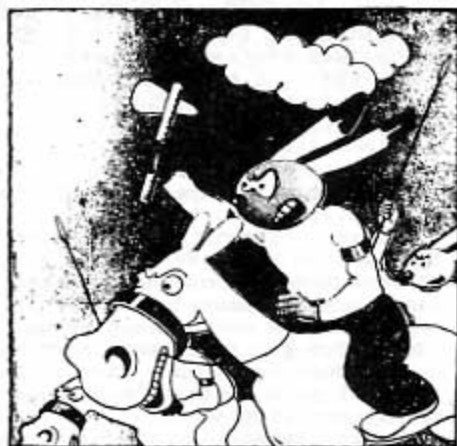
esittää kiinalaiset "kiinalaisina", kavalina pitkälehtisinä olentoina kiduttamassa ja syömässä pääskysenpesiä, silloin loukkaatte oppilaitani. Pyydän Teitä hankkimaan tietoja ennen kuin aloitatte..." Sen H. tekikin ja tutustui eräänseen kirjeen mainitsemista opiskelijoista. Tämän nimi oli Tsang Tsong-jen: H. todella nimesi albuminsa kiinalaisen pojan todellisen esikuvan mukaan. Oikea Tsang oli piirtäjä, kuvanveistäjä, maalari ja runoilija. Hän opetti H:n katselemaan ympärilleen ja tuntemaan vastuuta työstään. Ennen sitä H. todella ajatteli perin ennako-

luuloisesti Kiinasta ja sen kansasta, tätä kuvataan albumin sivulla 43. Tulevaisuudessa kuuluisasta pikkutarkkuudesta ja dokumentoinnistaan hän saa kiittää Tsangia, samoin kuin paljosta perspektiiviopissa ja tilan käytössä yleensä. Parantunut työn laatu kantoikin heti hedelmää, Japanin suurlähettiläs valitti tapaa, jolla hänen hallituksensa kiinanpolitiikkaa kuvattiin ...

Tintti Tiibetissä on merkkipaalu sekin. Se merkitsi suurta paluuta yksinkertaisuuteen runsain avustajavoin toteutettujen, työläiden ja monipolvisten seikkailutarinoiden

LE PETIT XXEME SIECLE - DU JEUDI 30 MARS 1929 - N. 12

le petit "vinglième"

Voici pages 8 et 9: SUR LE SENTIER DE LA GUERRE

Kaksi Hergén piirtämää kansikuvaa Le Petit XXeme-lehteen, jossa Tintti aloitti elämänsä 1929. Vasen kuva liittyy Popol et Virginiin tarinaan, oikea taas povaa Tintille kovaa kohtaloa.

SUPPLEMENT AU VINGTIEME SIECLE - DU JEUDI 30 MARS 1929 - N. 12

le petit "vinglième"

en prison?..

jälkeen. Poissa oli kaikki jännärirekvisiitti, roistot yms. Tehokkeinoina toimivat vain luonto ja motivoiva tunne, ystävyys. Luontokin on puhdasta paljaimmillaan ja armottomimmillaan. Tiibet kuulemma lyö yksin jonkin kriisin kanssa H:n yksityisessä elämässä.

Jatkoa tälle pyrkimykselle yksinkertaisuuteen on tietysti myös Castafloren korut. Se on yritys tarjoilla lukijalle jännitystarinaa tapahtumasarja, jossa todellisuudessa ei tapahdu oikeastaan mitään. Ainoa vähäinen eksotottinen elementti on romaaniperhe Moulin-sartin kaatopaikalla. H. halusi nähdä, pystyisikö hän pitämään jännityksen yllä ja lukijan otteessaan niin vähäisillä aineksilla. Yritys onnistui sataprosenttisesti. Lento 714 hahmottui puolestaan alkujaan paluuna tavanomaisempaan kaavaan, lähtö liikkeelle perinteisen seikkailun tapaan ja jatkossa kysymys toisista asutuista maailmoista. Mutta työn edistyessä juonenkuljetus alkoi jättää yhä enemmän tilaa henkilökuvauselle.

H. kertoo vasta nyt huomanneensa, kuinka mätiä Rastapopouloja ja Allan todella ovatkaan. "Se valkeani heti kun olin pukeutunut Rastapopouloksen siihen nauruttavaan cowboy-asuun." Myös Carreidas rikkoo totuttuja raameja hyvien ja pahojen välillä, hän kuuluu eittämättä hyviin mutta on silti iljettävä. Sopivaa seuraa albumin kahdelle muulle ammattihyppilölle. Hauskana yksityiskohtana mainittakoon sivuilla 60-62 näkyvä televisioreportteri, joka todellisuudessa kantaa erään innokkaan belgialaisen Tintin-fanin piirteitä.

Salattuja sanomia

Semmoisia Tinttiseikkailuissa on pakostakin ja meille suomalaisille lukijoille vielä runsaammin kuin belgialaisille tai ranskalaisille. Minkäs teet kulttuuri- ja taustaerolle. Eihän tuota yllämainittua reporterijuttuakaan tienneet ennen asian julkistamista muut kuin H. ja kaveri itse. Salattuja sanomia aivan kirjaimellisestikin ovat vieraskieliset ja usein itäiset kielet Tinteissä. Esimerkiksi kaikki kiinankielinen teksti Sinisessä lootuksessa on Tsang Tsong-jenin siveltimestä ja voimakkaan japanilaisvastaista. Mustan kullan maan kansikuvaa somisti varhemmin vain koristeellinen "arabialaisennäköinen" kiekkuura, myöhemmin tilalle piirretty arabiankielinen teksti "mustan kullan maa" ei ole lainkaan yhtä dekoratiivinen.

ص الذهب الأسود

Kääntäjät tarpeisiinsa H. hankkii Brysselin ulkomaalaisten opiskelijoiden keskuudesta. Vielä on muuan kieli, joka esiintyy monessa Tintin seikkailussa useimpien lukijoiden sitä edes huomaamatta. Se on Brysselin Marolles-nimisen kaupunginosan oma slang, H:n lapsuudenkieli. Annetaanpa muutama esimerkki. Ben Kalish Ezab = lakritsimehu, Wadesdah = mitä tämä on? Sponz = pesusieni ... Joko valkeni? H. on käyttänyt kotikieltään pilke silmäkulmassaan, eritoten sylävia-laisessa nimistössä on kuulemma paljonkin hupaisaa "syvyyttä".

Kuinka Tintin seikkailu syntyy

Kaiken alkuna on yksinkertainen perusajatus, punainen lanka. Vaikkapa semmoinen kuin Kolmessa muskettisoturissa tai vielä paremmin Tsaarin kuriirissa, siis takaa-ajokuvio tms. Sen pohjalta H. rakentaa käsikirjoituksen, jota hän kokeilee lähipiirinsä reaktioilla. Hän on kokeillut joskus myös ammattiskenaristin (aivan tuntematon eläinlaji Suomessa) palveluksia, mutta ei ollut tyytyväinen. Käsikirjoitus eli skenario kun muuttuu työn edistessä, se elää. Niinpä ei H:kään halua sitoutua mihinkään tiukkaan kaavaan. Seuraava työvaihe on käsikirjoituksen taitto, sen sovittami-

nen sivun kokonaisuudeksi, joissa tulee aina lopussa olla nousu l. jännitysmomentti tai muu pieni klimaksi. Tämä on lehdessä ilmeistyvän jatkosarjan välttämätön ominaisuus. Taitto on kellosepän työtä. Jos sivulla 42 keksii paremman käänteeseen sivulle 15, ei auta muu kuin aloittaa kehittäminen uudelleen. Kun sivukohtainen synopsis on valmis, alkaa H. riipustaa luonnoksia A4-arkkeille. Mukana ovat alusta alkaen kaikki ihmishahmot, samoin dialogi ja viitteet taustoista. Sitten alkaakin piirtäminen todenteolla täysimittaisille arkeille ja nyt H. painaa täysillä ajatellen vain henkilöiden ilmeikkyyttä ja elinvoimaa joka asennon pikkupiirteitä myöten. Siispä hän piirtää, kummaa, piirtää ja kummaa jälleen kunnes paperi puhkeaa tai tulos tyydyttävä. Kaikki työvaiheet näin pitkälle H. suorittaa yksin, poikkeuksena ne neuvot, joita hän saat- taa kysyä työtovereiltaan käsikirjoituksen yksityiskohdista. Kun lyijykynällä tehdyt suuret arkit ovat viimeistä myöten valmiit, otetaan niistä kopio, joka siirretään uudelle puhtaalle paperille. Tästä arkista tulee lopullinen työ. Tässä välissä hiotaan myös tekstit valmiiksi, sen tekevät yhdessä H. ja Baudoin Van den Braden, joka on H:n ystävä, sihteeri ja paroni. Nyt lopulliset lyijykynäarkit annetaan H:n avustajien haltuun, jotka huolehtivat taustoista (maise-mat, interiöörit, kulkuneuvot jne). H. seuraa erittäin tarkasti tätä työvaihetta varmistaen, että kaikki toteutetaan tinttimäiseen tyyliin. Mikään toisarvoinen ei saa nousta liikaa esiin, vaan se on täytettävä paikkansa kokonaisuudessa. Vihdoin tussataan arkit puhtaiksi, jolloin H. piirtää puhtaaksi kaikki henkilöt ja avustajat loput. Arkkit lähetetään tämän jälkeen kirjapainoon, joka palauttaa vedoksen joka arkista väritystä varten.

Hergén studio

Aina sotavuosiin saakka Tintin seikkailut ilmestyivät nykyistä suurempiformaattisina mustavalkoisina yli satasivuisina albumeina. Mutta 1942 tällaiset puhelinluettelot alkoivat olla hankalia tuot- teita kiristävän paperipulan nos- taessa raaka-aineiden hintoja. Niinpä kustantaja Casterman ehdot- ti vanhojen albumien muuttamista 62-sivuisiksi nelivärialbumeiksi. Tällä haavaa H:lla oli jo kokemus- ta ja apuvoimiakin väritystyössä, sillä hän oli siirtynyt neliväri- jälkeä jo vuotta aiemmin. Kun tämä uudelleenpiirtämisen ja värit- tämisen tarve ilmestyi, H. joutui tietenkin laajentamaan ryhmäänsä. 1944 saapui E.P. Jacobs (kts. Sar- jainfo 78:3), jota saamme kiittää Syläviaan balkanilaisista maise- mista Kuningas Ottokarin valtikassa, kauniista interiööreistä ja ihanis- ta värisävyistä Sinisessä lootukses- sa ja tiheästä tunnelmasta Seitse- mässä kristallipallossa. Kaarti li- sääntyi verkkaisesti, tuli Bob de Moor (Barelli), joka erikoistui maaseutumaisiin ja taustahenki- löihin, Jacques Martin (Alix) teki vähän kaikkea ja Roger Leloup (Yoko Tsuno) osoittautui heti mestariksi kaupunkimaisemien ja teknisten lait-

LES AVENTURES DE TINTIN REPORTER DU PETIT VINGTIÈME. AU PAYS DES SOVIETS

LES AVENTURES DE TINTIN REPORTER DU PETIT VINGTIÈME. AU CONGO

les aventures de TINTIN reporter du petit-vingtième. EN AMÉRIQUE

- Hergé - les aventures de TINTIN EN AMÉRIQUE

teiden parissa. Meillä ovat huomoin tunnettuja Jo-El Azara ja Geri, jotka hekin ovat sittemmin kunnostautuneet omien luomuksien piirtämisessä. Nuorekkain koko studion ryhmästä oli H:n isä, joka oli mukana työssä aina kuolemaansa asti. Täytyy huomauttaa, ettei tuo avustajan työ ole suinkaan helppoa H:n kaltaisen perfektionistin valvoessa. Esimerkiksi maisemat ja kulkuneuvot piirretään useimmiten käyttäen alkuperäismateriaalina valokuvia, joita löydetään eri alojen aikakauslehdistä (hyvä vihje piirtäjille!). Tällainen siirtyminen piirroskuvaan ei onnistu noin vain sillä yksinkertaistamisen on tapahduttava juuri oikealla tavalla. H:n studiota onkin onnistuneesti verrattu keskiajan miniatyristien ja kirjankuvittajien ateljeihin, joissa jokaisella oli oma tehtävänsä kokonaisen ja taiteellisesti niin yhtenäisen teoksen synnyttämisessä.

Mainitaanpa tässä yhteydessä H:n suosikkipiirtäjät tänä päivänä: Jean Giraud (Navajo), Herman Huppen (Bernard Prince), Fred oik. Othon Aristides (Pilemon), André Franquin (Piko ja Fantasio, Nillo Pielinen), Paul Cuvelier (kts. Sarjainfo 78:3), E.P. Jacobs (Blake et Mortimer), Charles M. Schulz (Tenavat) ja Johnny Hart (Pulteri).

Ajoituksen ongelmat

Niitähän ei tämän Sarjainfon lukijan huoli enää ajatella, kaikki vuosiluvut on koottu tietolaatikkoon. Mutta tiedämme hyvin kuinka vaikeata on sijoittaa ikäjärjestykseen tällä hetkellä kaupan olevat Tinttialbumit vain piirrosasun perusteella. Kun sankari nyt on täytännyt kunnioitettavat 50 vuotta, arvaa että nuorennusleikkauksia on tarvittu. On tässä kysymys myös tuotteesta, kauppatavarasta, joka on joutunut alistumaan tuotekehittelyyn. Käykäämme läpi Tintin seikkailujen vaiheet.

Kaikki ne ilmestyivät ensiksi jatkosarjoina lehdissä:

- Le Petit XXème:ssa (Belgia) ja Coeurs Vaillants:issa (Ranska) sotaaedeltävinä vuosina (1929-1939)
- Le Soir-Jeunesse:ssa sodan aikana (1940-44)
- Tintin-lehdessä sodan jälkeen (1946-)

Tarinat julkaistiin tämän jälkeen mahdollisimman joutuisasti myös albumeina, ensinnä lehtitalo Le XXème Sièclen toimesta (1930-32) ja siitä eteenpäin nykyisen kustantajan Castermanin toimesta (1932-). Jotta mikään ei olisi liian yksinkertaista mainittakoon kuitenkin, että ranskalaisen Coeurs Vaillants-lehden kustantaja Ogeo julkaisi 1932 oman laitoksen albumina Tintti Amerikassa. Toinen erikoinen episodi käynnistyi 1949 kun Belgiassa siis 1946 perustettu Tintin-lehti sai rinnakkaisen Pariisissa painetun ranskalaisen laitoksen. Silloin nimittäin huomattiin, että Ranskassa ilmestyi entuudestaan lehti nimeltä Le journal de Tintin. Jo tuttu Coeurs Vaillants oli sodan aikana vetäytynyt maan miehittämättömään osaan ja jatkanut toi-

mintansa uudella nimellä. Tästä seurasi pientä selvittelyä. Nykyisin Tintin voi ehkä paksuimmin ranskaa puhuvan maailman sarjakuvalehdistä, syntyessään 12-sivuinen lehdyykkä juhlisti 25. vuosipäiväänsä 112-sivuisella juhlanumerolla.

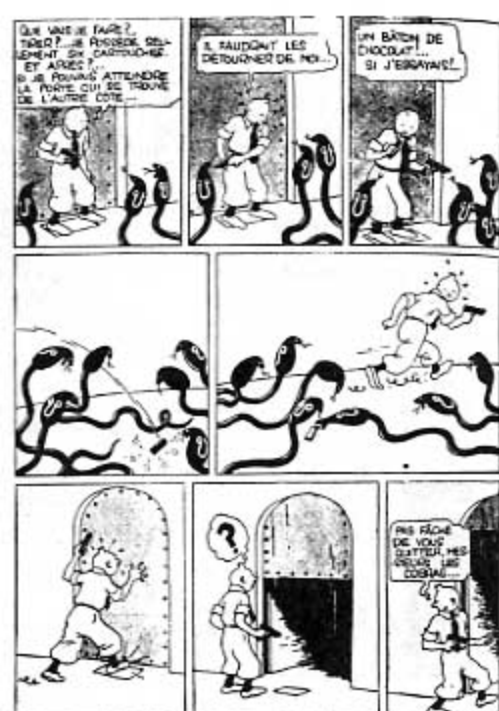
Kaikki sotaa edeltävän ajan albumit ilmestyivät siis liki 150-sivuisina ja nykyistä suurempiformaattisina mustavalkoisina komeuksina. Jo sodan aikana ne haluttiin yhdenmu kaistaa tuoreimpien, alusta pitäen väripainatusta silmälläpitäen toteutettujen tarinoiden kanssa. Olihan H:n piirustustekniikka ehtinyt muutenkin kehittyä ajan myötä, muutostyöhön ryhdyttyä Kuningas Ottokarin valtikka oli 8 vuotta ja Tintti Kongossa jo 15 vuotta vanha. Niinpä H. piirsi täysin tai osaksi uuteen uskoon vanhan tuotantonsa. Uusittuina julkaistiin Mustan saaren salaisuus 1943, Särkynyt korva 1943, Kultasaksinen rapu 1943, Tintti Amerikassa 1946, Tintti Kongossa 1946, Sininen Lootus 1946, Kuningas Ottokarin valtikka 1947 ja Faaraan sikarit muita myöhemmin 1955. Melkoista vauhtia siis pidettiin.

Silmä kovana

Tehdyissä muutoksissa oli eroja laajuuden suhteen, joissakin tapauksissa riitti sivuitaiton uusiminen (Särkynyt korva) ja taustojen sekä asujen ajanmukaistaminen (Kuningas Ottokarin valtikka). Toisessa albumissa taas on juonen turhia sivupolvia poistettu. Esimerkiksi Faaraan sikareista poistettiin kokonainen jakso, jossa Tintti salaseura Kih-Oskhin maanalaisessa piiloluolassa joutuu vastatusten kobraäärmeiden kanssa. Jos siis sattuu omistamaan vanhoja laitoksia on vertailu hauskaa puuhaa. Sinisen Lootuksen kohdalla tyydyttiin uusimaan 4 ensimmäistä sivua. Onneksi niin, sillä albumin ohut ja kiinalaisittain siro viiva on sen tunnelmassa oleellinen tekijä. Silmä kovana saa olla, jos haluaa löytää ne pie-

net korjaukset, joita H. tapaa tehdä tarinaan jatkosarjana ja albumina julkaisemisen välillä. Ne ovat hieno osoitus H:n ainaisesta huolesta tarinan työstämiseksi mahdollisimman tasapainoiseksi ja luistavaksi. Esimerkiksi albumissa Tintti kuun kamaralla Dupondtien kuukävely on hiukan erilainen kuin alunperin jatkosarjassa.

Albumien suuren uudistuspiirränän jälkeen (päättty 1947) on tehty muutamia tärkeitä muutoksia eri painoksien välillä. Kultasaksisessa ravussa sivuilla 14, 16, 17 ja 18 esiintyvä aasialainen oli ennen neekeri. Samoin oli sivulla 53 Haddockia pieksevä raakalainen myös alkujaan musta mies. Nämä muutokset tehtiin amerikkalaista painosta silmälläpitäen, puritaaniset jenkit poistivat itse ne ruudut, joissa Haddock nau-

muutos tehtiin albumiin Tintti mustan kullaan maassa vuonna 1971. Uudelleen piirrettiin 12 sivua ja 5 ruutua albumin sivuilla 6-20. Pelkkää teknillistä ajanmukaistamista on tapahtunut sivun 6 alareunasta sivun 14 kolmannelle riville saakka (pankaapa merkille vaikkapa auton vanhanaikaisuus sivulla 6 ja radiohytin nykyaikaisuus sivulla 8). Sivutaitto on myös ennallaan. Mutta jatkossa korjaukset selittyvät maailmanpolitiikassa tapahtuneilla muutoksilla: vanhan laitoksen ilmestysessä Palestiina oli brittiläinen mandaattialue eikä Israelin valtio elänyt kuin sionistiaktivistien haaveissa. Sivulla 14 laivan tarkastava osasto oli ennen Brittiläinen. Sivun 15 alaosassa sionistien taistelujärjestö Irgun kidnappasi Tintin kun se nykyisin tapahtuu sivulla 16 - ja Bab el Ehrin miesten toimesta. Vanhassa laitoksessa palestiinalaiset kaappasivat Tintin Irgunilta sivulla 16, nyt tämä käänne puuttuu täysin. Samoin sivulla 17 Irgunin miehet antoivat englantilaisten kuulustelemina selityksen Tintin ryöstölle: he luulivat häntä aktivisti Salomon Goldsteiniksi, jonka britit olisivat pidättäneet. Tintin ja Goldsteinin yhdessäköisyys olikin häkellyttävä: Sivut 18 ja 19 ovat vanhassa ja uudessa laitoksessa vaihtaneet paikkaa muuttamin lisämuutoksia ruututaitossa, sivun 20 upea kuutamokuva on sekä uusi.

Oma lukunsa, joka ei suomalaista keräilijää ehkä ole aiemmin kiusannut, on kahden Tinttialbumin väliaikainen poistuminen markkinoilta viimeisinä vuosina. Tintti neuvostomaassa ilmestyi albumina 1930 vain 5 000 kappaleen painoksena. Tästä Brysselin painoksesta myytiin 4 805 ja laatat lähetettiin Pariisiin uutta painosta varten. Matkalla laatat pääsivät jotenkin turmeltumaan, eikä uutta painosta tästä syystä - ja sisältösyistä myöhemmin - haluttu ottaa. H. odotteli aina vuoteen 1969, jolloin otti albumista omaan käyttöönsä 500 kappaleen painoksen. Nytemmin Tintti neuvostomaassa on taas saatavissa kokoomateoksen Archives Hergé I-II (1973) ensimmäisessä osassa. Sen voi tilata kustantaja Castermanilta (Editions Casterman, 28 Rue des Soeurs Noires, B-7500 Tournai, Belgique). On tätä

tiskelee viinaa ja hoipparoi juovuspäissään. Toinen tapaus on Mustan saaren salaisuus, joka piirrettiin toistamiseen uudelleen 1966. Tämä tehtiin englantilaisen kustantajan Methuenin pyynnöstä. H. oli itsekin loppen väsynyt vastaamaan brittiläisten valituksiin tarinan yksityiskohtien vanhanaikaisuudesta. Virheitä oli kuulema tarkalleen 123 kpl. Niin sitten kaikki liikennevälineet, asut, maisemat ja interiöörit muutettiin. Sen sijaan sivutaitto, dialogi ja juonenkulku yleensä on entisenkaltaiset. Yksi varaus tähänkin: sivulla 16 on taittoa korjattu sijoittamalla keskelle onnistunut yleisnäkymä, joka tiivistää tilanteen hyvin. Muita merkityksellisiä muutoksia tässä albumissa ovat uudet paikannimet, Puddlecomes ta tuli Littlegate, Eastburystä Eastdown jne. Seikkailu Punaisella merellä koki sekä korjauksen 1967. Nyt ei uusittukaan kuvia vaan 19 ruudun teksti. Ensinnäkin muutettiin muutamia Haddockin liian "värikkäitä" haukkumasanoja neutraalimmiksi, toiseksi korjattiin lastina olleiden neekerien puhe "neekerimongerruksesta" korrektiksi puhekieleksi. Mutta Haddockin samalla mitalla antamat vastaukset säätettiinkin ja tällä tavoin lisättiin kohtaukseen ehkä tahattomasti uusi ironinen piikki: valkoinen puhuu lingua francaa luullen näin tulevansa ymmärretyksi vaikka toinen osapuoli aivan ilmeisesti taitaa täysin hänen kielensä. Huomattakoon, että suomenkielinen käännös tekee tässä kompromissin in sekä Haddockin että mustien puhuessa hiukan vajavaista kieltä. Nämä muutokset tehtiin sivuilla 46, 47, 50 ja 51. Samassa albumissa muutettiin myös emiiri Ben Kalish Ezabin kirjeen sanamuotoa sivulla 6. Myös tämä teksti oli alunperin hulkurista puolikieltä. Nyt uusi runollinen kieli kertoo paljon enemmän ylhäisen arabin taustasta ja hänen ajattelutavastaan. H. löysi mallin tekstiinsä Tuhannen ja yhden yön tarinoista. Ajallisesti tuorein

Uudelleenpiirrännän erot näkyvät tässä ruutuparissa,

upeat tietopakkausta näkynyt Akateemisessa kirjakaupassakin Helsingissä. Toinen kumma tapaus on albumin Tintti Kongossa vetäminen pois myynnistä vuosina 1966-70. Päätös oli Castermanin oma ja se johtui ilmeisesti liiallisesta varovaisuudesta aikana, jolloin siirtomaavaltiot Afrikassa itsenäistyivät toinen toisensa perään.

Valkoinen massa Tintti

Tintin varjossa

Jos jätämme varhaisen Totorin laskuista, on H. piirtänyt Tintin lisäksi kolmea muuta sarjakuvaa, joista kahta useamman albumillisen verran.

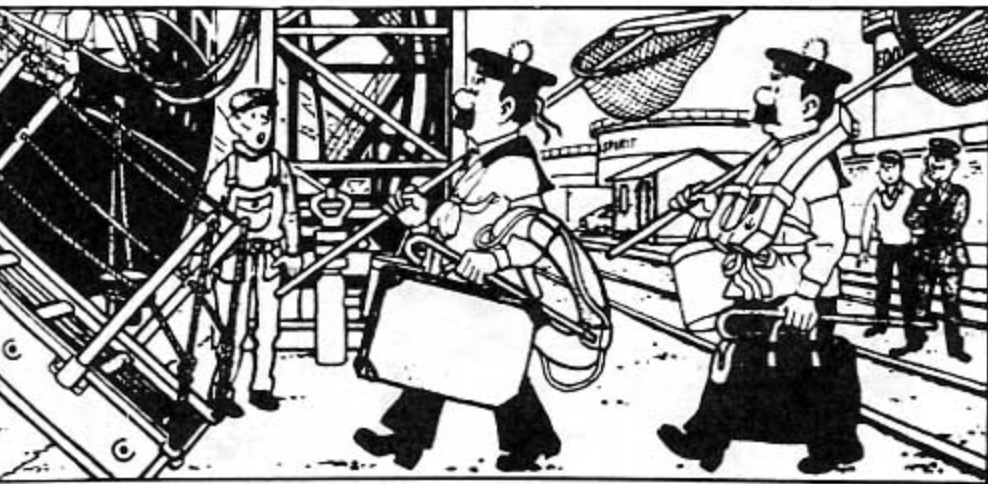

Poistettu kohtaaus sarjassa Tintti kuun kamaralla

QUICK ET FLUPKE on yhden tai kahden sivun mittaisina episodeina ilmestynyt pilasarja, jota H. teki 11 albumin verran (165 episodina) vuosina 1930-69. Sarja kertoo kahden brysseliläisen pojankolttiaisen tempauksista asuinkorttelinsa maisemissa. Usein on kiusanteon kohteena korttelipoliisi, konstaapeli N:o 15, joka mustan viittansa alla on poikamaisen leikkimielinen itsekin vaikka tarpeen tullen poikalurjuksia ojentaakin. Kaikista tarinoista 34:ssä esiintyy aikuisia, 36 perustuu tavanomaisiin sarjakuvapiloihin, 37:ssä on aiheena urheilu ja pelit, 58 perustuu väärinkäsitykseen ja komellukseen. Viimemainituissa H. osoittaa eniten kekseliäisyyttä. Nämä kirjat ovat aika lailla belgialaishuumorin sävyttämiä ja siten kuulema pikkuisen vieraan tuntuista jo ranskalaistellekin lukijalle. Viehättävä piirre sarjassa on se aitous, jolla H. poika-vaikareita kuvaa ja paneutuu heidän maailmaansa. Kaduilla ja rakentamattomilla tonteilla, koulussa ja kotona H. onnistuu usein tavoittamaan nappuloiden tavan kokea ympäristönsä. Varhaiset sarjat ovat taustoiltaan sangen yksinkertaisia kuten Tinttikin aikanaan oli, mutta oivaa harjoitusta tarinan tiivistämisen ja iskevöittämisen taidossa H. kertoo niiden olleen. Myös huumorin ja komiikan lajeja ne auttoivat kokeilemaan, absurdiinkin suuntaan.

POPOL ET VIRGINIE au pays des lapinos (P. ja V. lapiinien maassa) ilmestyi jatkosarjana Petit XXe :ssa vuonna 1934 ja albumina 1954. Jatko-sarjamuodossa se uusittiin Tintin-lehdessä 1948. Sarjan päähenkilöiden nimet saattavat viitata kaikkien ranskalaisten tuntemaan nyyhkyromaanin Paul et Virginie. Yhdenmukaisuus näiden kahden tarinan välillä taitaa kuitenkin jäädä peruskuvioon, jossa nuoret rakastavaiset kokevat kovia kohtaloita Uudella Mantereella. Popol ja Virginie ovat nimittäin kaksi viehättävää karhua, jotka matkustavat suurin toivein Amerikkaan harjoittaakseen siellä Popolin mainiota hatuntekijän ammattia. Onnettomuu-

tarina on Tintti mustan kullan maassa

Salomon Goldstein, Tintin kaksoisolento

dekseen nallet sattuvat hurjan lapinos-intiaaniheimon pariin, joka ei pahemmin perusta päähineistä, heillä kun on omilla korvissa koristeita yllin kyllin. Varsinkin heimon poppamies on pahansuopa Popolia kohtaan uumoillessaan tästä kilpailijaa mahtiasemalleen. Piirrostyö on selvästi perheen pienimmille osoitettua ja juonenkuljetus samoin. Senpä vuoksi onkin omituista, että H. on uittanut joukkoon dialogia, jossa havainnollistetaan markkinamekanismeja ja yhteiskuntahistoriaakin. Naperoilahan ei ole edellytyksiä keksiä tämänoisten Tenavat-tyyppisten murjaisujen merkitystä ja huumoria. Tämä tarina jäi H:n ainoaksi kokeiluksi eläinsarjan alueella.

VEIKKO, TETTE JA JYKKE on edellisistä poiketen tuttu sarja meikäläisillekin. H. piirsi tämän kolmikon seikkailuja viiden albumin verran, jotka on kaikki julkaistu suomeksi: Manitoba ei vastaa 1952 (1976), Karamakon purkaus 1952 (1977), Herra Pampun testamentti 1951 (1974), Matkalla New Yorkiin 1951 (1975), Kobraalaakso 1957 (1975). Albumit on tässä lueteltu todellisessa ikäjärjestyksessään, siinä järjestyksessä kuin ne alunperin jatkosarjoina ilmestyivät. Huomaatte vuosiluvuista, ettei Castermankan julkaissut vanhimpia sarjoja albumeina ensimmäiseksi. Suomenkielisten laitosten järjestys on vielä hämähämpi, onhan Kobraalaakso muita albumeita paljon nuorempana silminnähden erilaisella tyyllillä piirretty. Tarinat ilmestyivät jatkosarjoina sekä Petit XXeme-lehdessä (1936-38) että Tintin-lehdessä (1946-48) kuitenkin niin, että Kobraalaakso ilmestyi vain Tintin-lehdessä (1953-54). Huh, olipa selvitystä kerrakseen: Sarja sai alkunsa (H:n kertoman mukaan) Tintin Ranskassa jatkosarjana julkaisevan Coeurs Vaillants-lehden herrojen tyytymättömyydestä. He eivät pitäneet Tintin "irrallisuudesta", reporteerirukalla kun ei ollut vanhempia... H. otti vihjeestä vaarin ja loi lentoiinsinööri Legrandin perheen, jossa vanhemmat tosin ovat aivan statistin osassa. Lapset Veikko ja Tette sekä vinkeä simpanssinsa Jyke seikkailivat pitkin maita ja meriä, vanhempien leiviskäksi jää pe-

lätä sydän syrjällään vekaroiden puolesta ja eritoten kuunnella radiosta uutisia jälkikasvunsa edesottamuksista. Isä Legrandilla on työnsä, hänet näytetään pariin kertaan piirustuspyydän ääressä. Rouva Legrand etupäässä parsii ja niiskuttaa. Tuo "vekarat" oli kylä väärä sana, Veikko ja Tette ovat Quickin ja Flupken täysiä vastakoh-
tia: pieniä aikuisia. Yhtä raivos-
tuttavan hyvätapaista ja säyseitä lapsia harvoin tapaa sarjakuvissa-
kaan. Näissä tarinoissa H. kokeili
tieteissarjakuvaa melko perinteis-
seen tapaan. Albumeissa ei juuri
tapaa omaperäisiä henkilöitä, poikkeuksia ovat miljardööri Mr. Pump ja toinen kummajainen, Gopalin maharadja Intiasta. He ovat

Quick et Flupke

Popol et Virginie

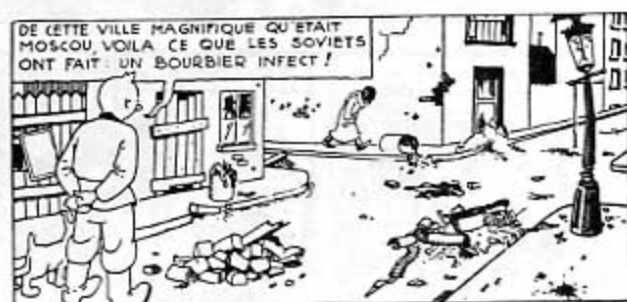
paljon mielenkiintoisempia kuin insinööri Legrand, joka ei osaa pitää hauskaa eikä nauraa. Miesraiska ottaa itsensä liian vakavasti.

Tintti Neuvostomaassa

Sokerina pohjalla tarjoamme lyhennelmän tästä tarinasta. "Le Petit XXeme haluaa pitää lukijansa maailmantapahtumain tasalla ja on siksi lähettänyt Neuvosto-Venäjälle parhaan reporterinsa Tintin ... takamme kaikkien näiden valokuvien aitouden sillä ne on ottanut Tintti itse, miellyttävän rakkinsa Miloun

"50 vuotta hupaisaa työntekoa", tämä erikoisalbumi Tintinon taiteiluseikeista julkaistiin 2000 kpl:n painoksena vuosituhlan kunnioiksi

Tintti Neuvostomaassa

avustamana". Näin suurin piirtein kuuluu ensimmäisen ruudun teksti. Tintti ja Milou astuvat junaan, jossa jo odottaa ensimmäinen bolsevikkiagentti vakaana aikomuksenaan estää "pikku porvaria" pääsemästä Neuvostoliittoon ja sen tapahtumia kuvailemaan. Pommi räjähtää ja Berliinin poliisi (älkää turhaan hämmästykö, lyhennelmä on uskollinen albumin tempolle) ... siis Berliinin poliisi pidättää Tintin syytettynä junanvaunun ja sen matkustajien tuhoamisesta. Pari navakkaa nyrkiniskua tainnuttaa santarmit ja pakoön päästään moottoripyörällä, joka pian vaihtuu autoon, se puolestaan pikajunan veturiin. Niin saavutaan Neuvostomaan rajalle. Kommissariaatissa väijyy kuitenkin sama agentti kuin matkan alkaessa ja pian ovat Tshekan ja GPU:n miehet sankarimme kintereillä. Matka jatkuu väliasemalta toiselle milloin omatekoisella resiinalla, milloin apostolinkyydillä. Saavutaan tehtaalte, jota politrukki esittelee ihailevalle englantilaisdelegaatiolle. Sisällä kuitenkin poltetaan olkia, jotta savupiiput tupruaisivat ja taotaan peltilevyjä, jotta koneet jyskyttäisivät. Tintti osuu myös vaalitilaisuuteen, jossa väkijoukko pistooleilla uhaten pakotetaan valitsemaan kommunistiehdokkaiden lista. Yöllä hotellihuoneessa Tintti on tuskin ryhtynyt kirjoittamaan raporttiaan kun Tshekan veikot jo yrittävät oven läpi. Vanha lakanatemppu pelottaa taikauskoiset musikat kuitenkin tiehensä, mutta takaa-ajo jatkuu pian kaduilla, vesillä ja maanteilla. Kiinni hän viimein joutuu ja kiinalaiseen (?) kidutuskammioon, jossa saparopäät odottelevat vesi kielellä. Siitäkin pinteestä selvitään hiilihangan voimalla ja kun vankikoppiin vielä oli unohtunut sukelluspuku, voi pako jatkua veden alla. Pian Tintti osallistuu valepukuisena neuvostojen yleiskokoukseen, jossa päätetään lähettää retkikunta karhuamaan viljaa kulakeilta. Kaikki vilja on nimittäin lähetetty ulkomaille propagandatarkoituksessa ja nyt pitäisi saada syötävää kansallekin. Tintti pestautuu soltuksi retkikuntaan vaan joutuu kiinni, pakenee lumimyrskyn pyörteisiin, nitistää paljain käsin karhun ja muita sitkeämmän takaa-ajajan. Osuu hän sitten yksinäiseen kummitustaloon keskellä taigaa. Annas olla, tönö osoittautuukin sisäänkäytäväksi tunneleihin, jonne Lenin, Stalin ja Trotski ovat keränneet kansalta kahmitut rikkaudet. Uudesta hengenvaarasta selvitään lentokoneeseen vain Miloun ihmeellisen neuvokkuuden avulla ja niin lennetään puolirisalla kotterolla Tempelhofin lentokentälle Saksanmaalle. Tempaustaan Tintti juhlii oikein pohjanmaan kautta ja aamulla onkin kauhea kankkunen. Mutta polseviikit väijyvät vieraalla maallakin. Tintti tyrmää konnat. Palkkioksi uroteosta hän saa auton kotimatkaa varten. Sillä hän ajaa päin Belgiaan kiitävää junaa ja singahtaa ikkunasta vaunuosastoon. Pian ollaankin Brysselin asenalla, missä huikeat kansanjoukot jo odottavat sankariamme kotiinpalavaksi. Sen pituinen se.

Timo Reenpää